

HET BELANG VAN HISTORISCH GRASLAND IN HET KADER VAN DE KLIMAATUITDAGINGEN

Anne Gobin

*Faculty of Bio-Science Engineering
Department of Earth & Environmental Sciences*

KU LEUVEN

Remote Sensing Unit

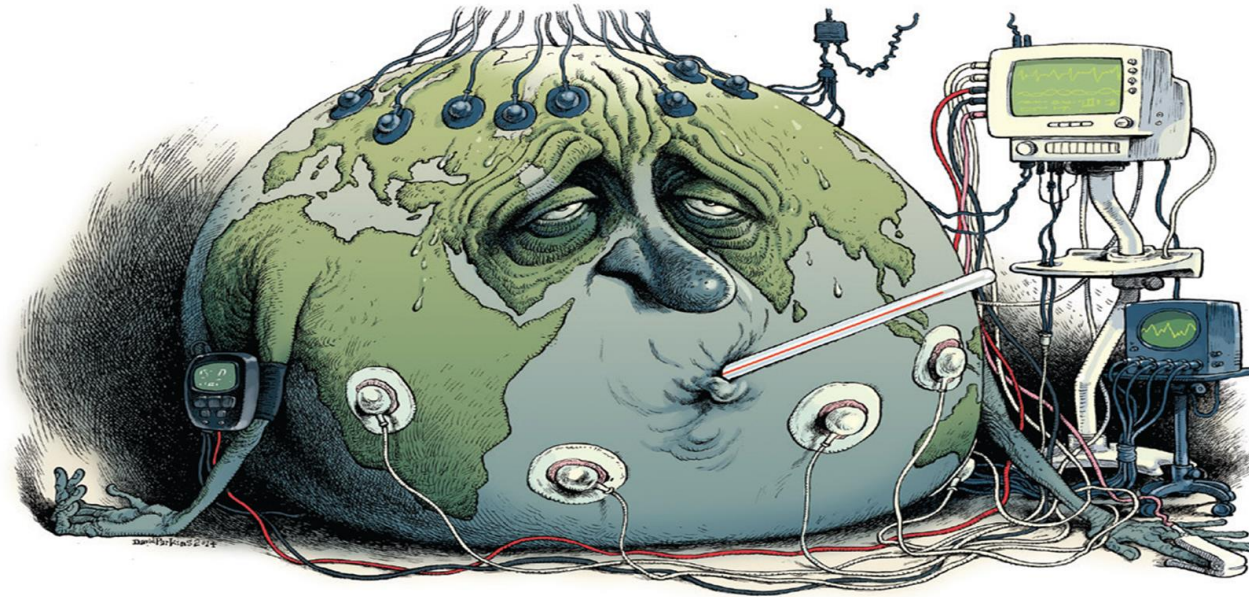
anne.gobin@vito.be

HISTORISCHE GRASLANDEN EN KLIMAATUITDAGINGEN

- Klimaat en klimaatuitdagingen
- De koolstof- en de watercyclus
  - Klimaatmaatregelen ~ veld tot landschapschaal
- Landgebruik- en landgebruikveranderingen
  - Klimaatmaatregelen ~ landschap tot regionale schaal
- Conclusie

KLIMAAT EN KLIMAATUITDAGINGEN

- Het klimaat verandert doordat de **temperatuur** op aarde stijgt
- Oorzaak: meer **broeikasgassen** zoals CO₂, CH₄ en N₂O in de lucht
- In **onze streken**: winters zacht & nat; zomers warm & droog
- **Extreme weersomstandigheden**: hevige regenval, hittegolven en droogte
- **Mitigatie** door uitstoot van broeikasgassen te verminderen
- **Adaptatie** aan veranderende weersomstandigheden

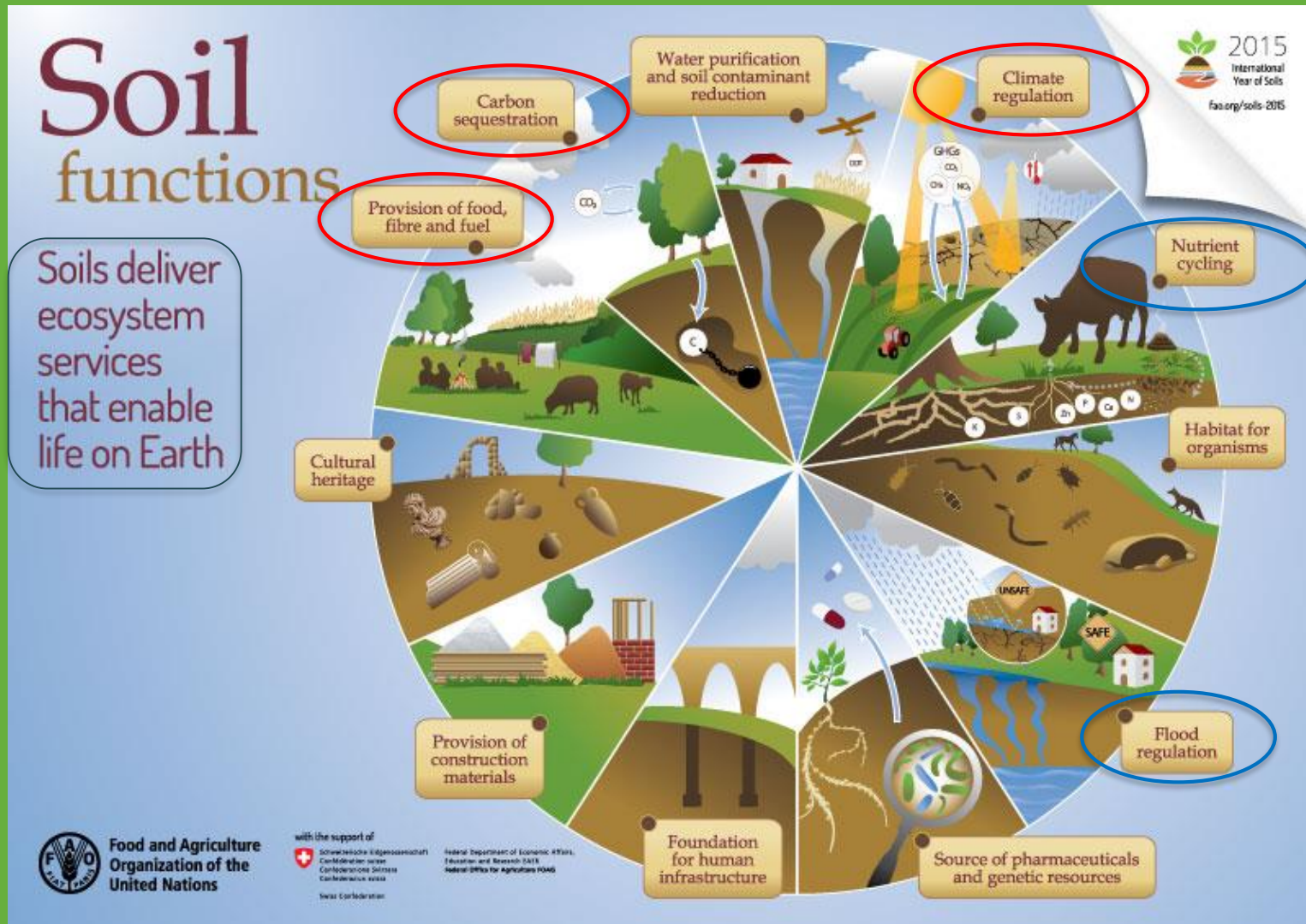
IMPACTEN VAN KLIMAAT EN EXTREEM WEER OP BODEM EN VEGETATIE

De toekomst is nu!

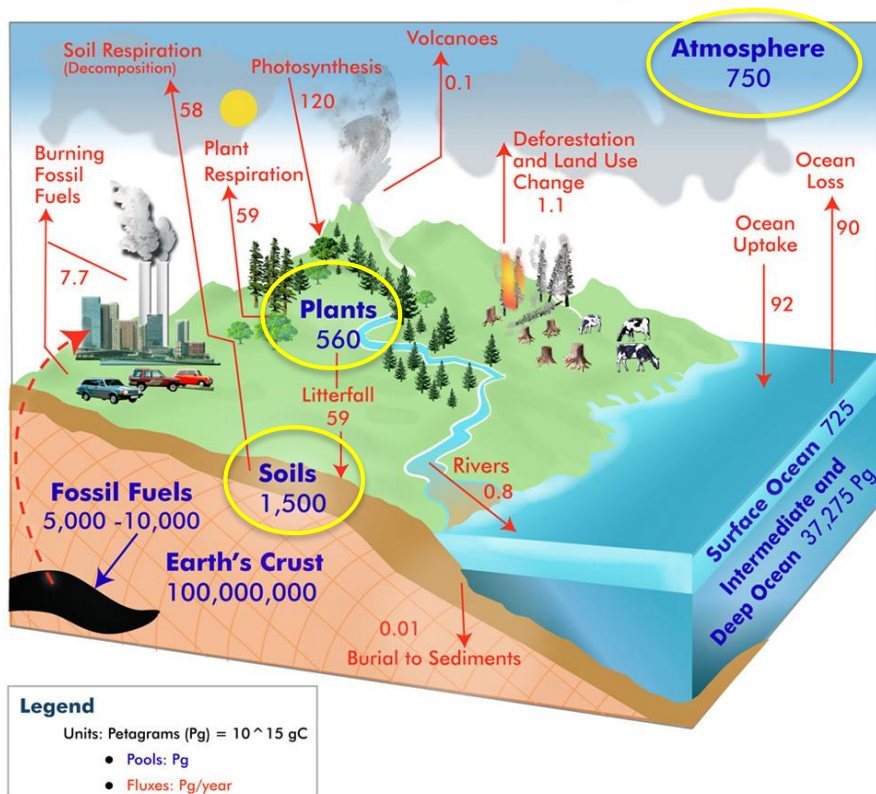
anne.gobin@vito.be

KOOLSTOF CYCLUS EN WATER CYCLUS

- **Mitigatie** = voorkomen door uitstoot van broeikasgassen te verminderen

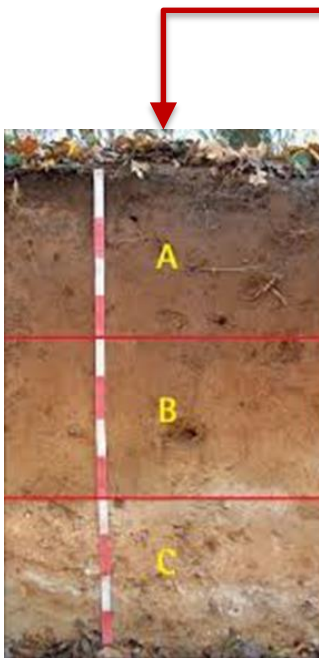
Global Carbon Cycle

- Bodem heeft de grootste **voorraad** aan koolstof:
  - 2 x atmosfeer
  - 3 x vegetatie
- C-Flux naar bodem: 1 à 2 Gt/jaar
- C-toevoer:
  - Vegetatie (fotosynthese)
- C-Verlies:
  - landgebruiksveranderingen,
  - plant en bodemrespiratie,
  - degradatie

Mitigatiepotentiaal van bodem en landschap is groot!
Emissies echter ook - no debit rule!

DE KOOLSTOFCYCLUS: BKG-OPSLAG VAN BODEM TOT VELD EN LANDSCHAP

Koolstoftoevoer verhogen in de bodem:

= f (bodemeigenschappen, organisch materiaal,
vochtregime, ...)

Koolstof verhogen in het landschap:

= f (bodemlandschap, topografie,
vegetatie, hydrologie, ...)

**Emissies vermijden: Koolstofvoorraad bewaren!
Stikstofvoorraad bewaken!**

Beworteling speelt een grote rol

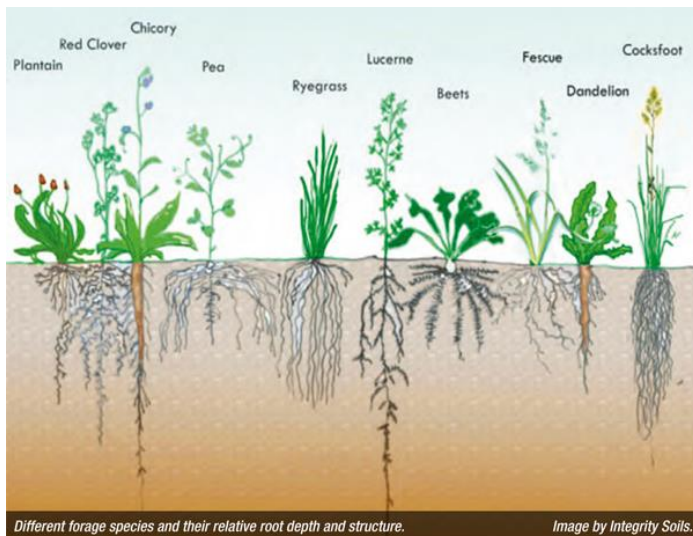
Bomen en bos

Grasland

Akker: tarwe (ploegzool)

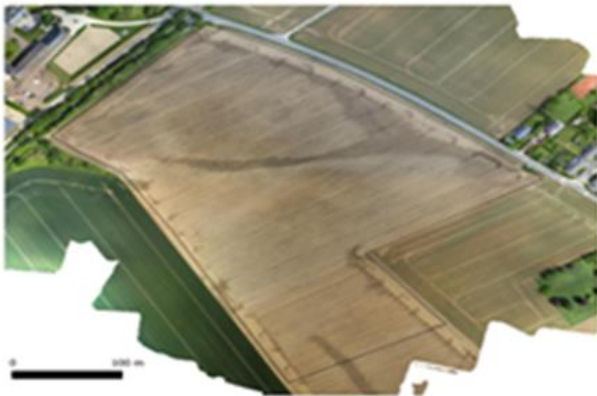
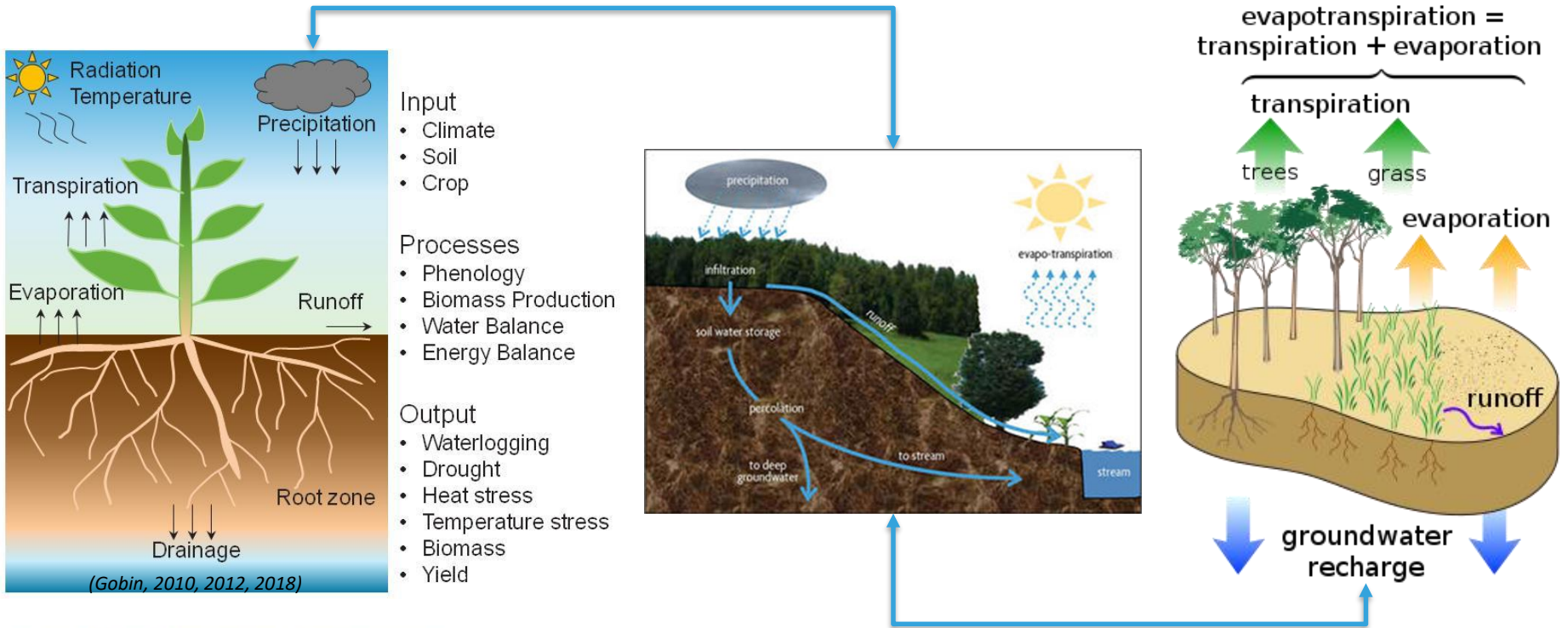
Soortenrijk Grasland

BKG-opslag in bodem en landschap:

- Haalbaarheid ? No debit rule
- Kan de landeigenaar vergoed worden ?
- Nieuwe verdienmodellen ?
- Productieve functie vs andere functies:
  - optimum - maximum
- De bodem als natuurlijk kapitaal

DE WATERCYCLUS EN KLIMAATADAPTATIE

Klimaatadaptatie: veld en landschap dat bestand is tegen:

- Droogte (+ hitte);
- Wateroverlast;
- Modderoverlast (erosie & nutriëntenafspoeling);
- Verzilting

DE WATERCYCLUS EN BODEMGEBRUIK: EROSIEGEVOELIGHEID

- Bij extreme regenval:
  - modder op de wegen (verlies van koolstofrijke toplaag)
  - nutriëntenaafspoeling
- Technische oplossingen:
  - aanleg van dijken, erosiebuffers en wachtbekkens
- Natuurlijke oplossingen:
  - permanente bodembedekking, grasstroken, graslanden en algemene landschapszorg

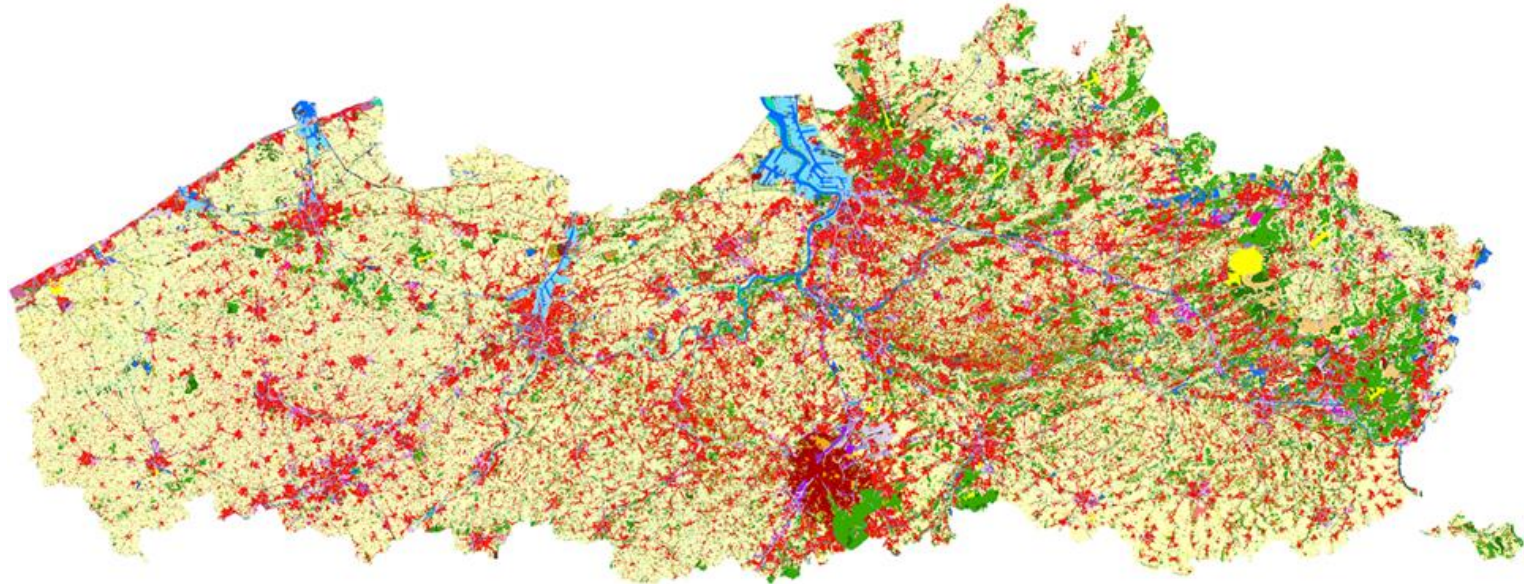

LANDGEBRUIK, LANDSCHAP EN KLIMAAT

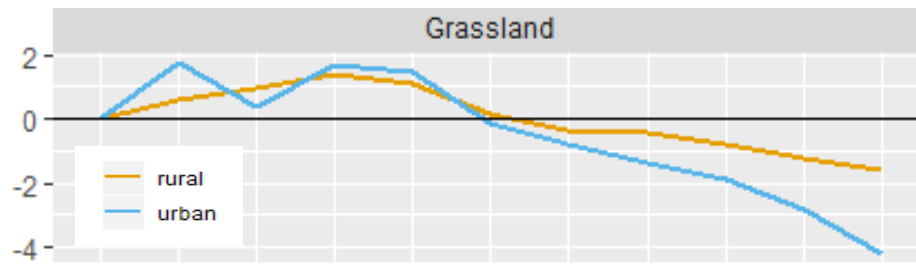

GRASLANDEN IN VLAANDEREN

- Belangrijk in ruraal landschap:
  - vooral historische graslanden als cultureel erfgoed, hoge natuurwaarde, klimaatweerbaarheid

Grassland anomaly (2008 – 2018)

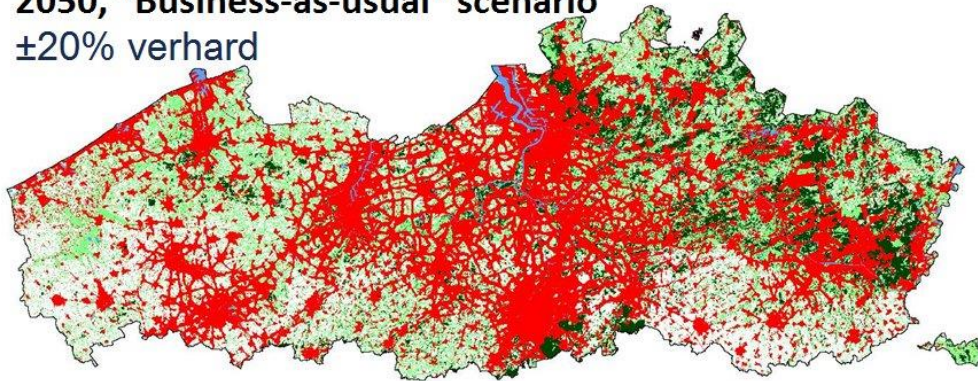

- Historische graslanden**
  - Afname in areaal (sneller in verstedelijkt dan in ruraal gebied)
  - Afname in gemiddelde perceelsoppervlakte van graslanden

Historische en permanente graslanden zijn erg belangrijk om klimaatweerbaarheid van het landschap te verhogen.

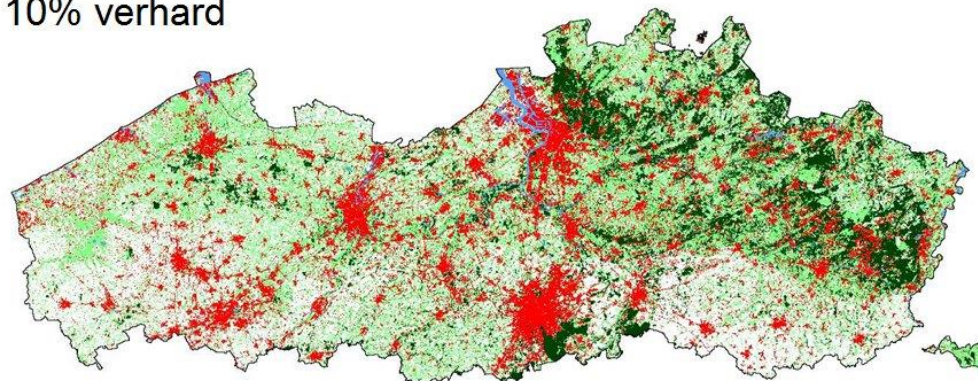
GRASLANDEN IN VLAANDEREN: DE TOEKOMST IS NU!

2050, "Business-as-usual" scenario
±20% verhard

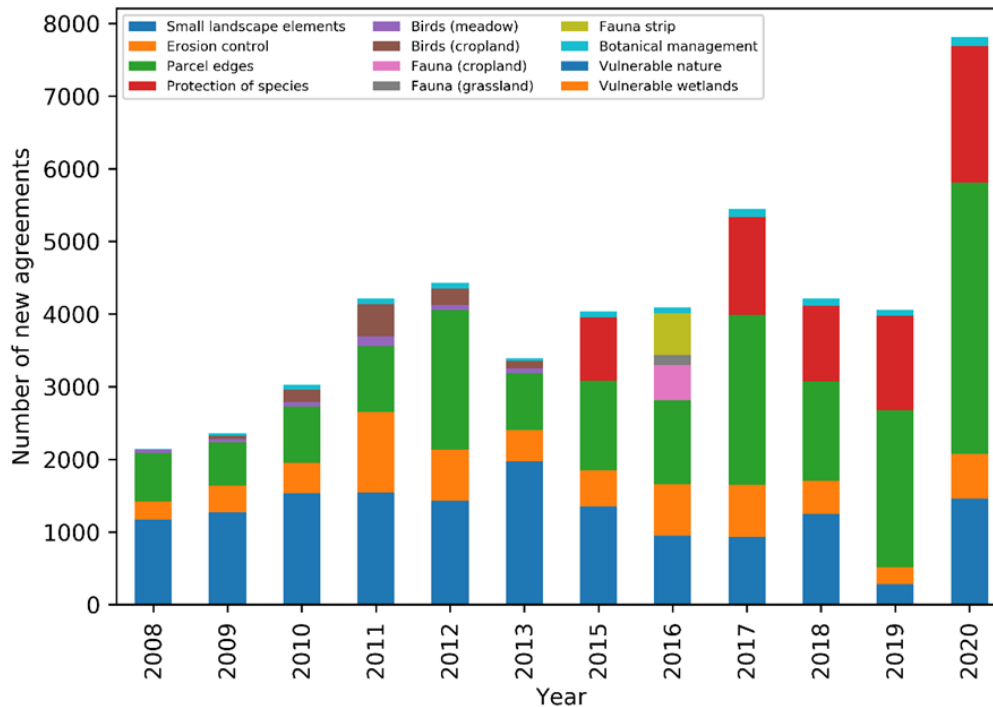
- Grote impact van verstedelijking op graslanden
- Verharding => ontharding
- Ruimte voor water
- Ruimte voor graslanden

2000
10% verhard

Historische en permanente graslanden zijn erg belangrijk om klimaatweerbaarheid van het landschap te verhogen.

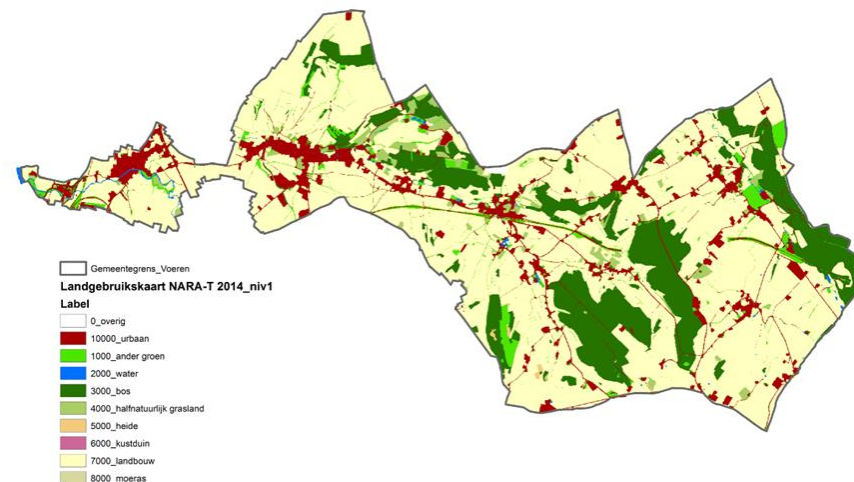
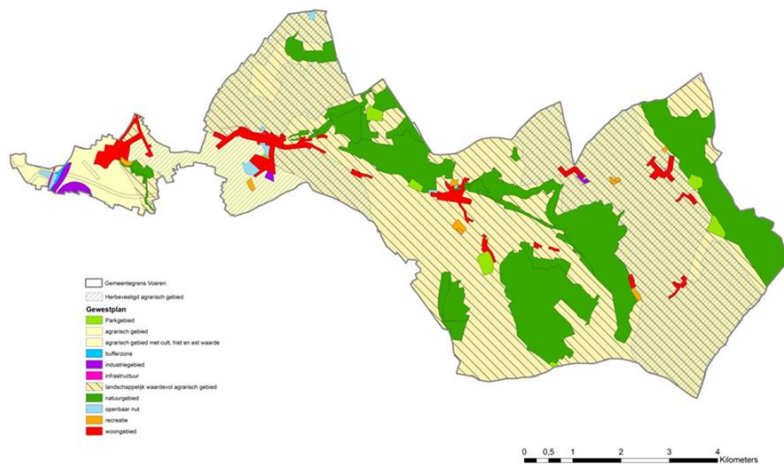
GRASLANDEN IN VLAANDEREN

- Agro-milieu-klimaatmaatregelen
  - Toename in aantal BO
  - Verschuiving in type BO
  - Verhoogde inzet op kleine landschapselementen, erosiecontrole (erosiegraslanden) en perceelsranden

LANDBOUW ALS GROOTSTE RUIMTEGEBRUIKER

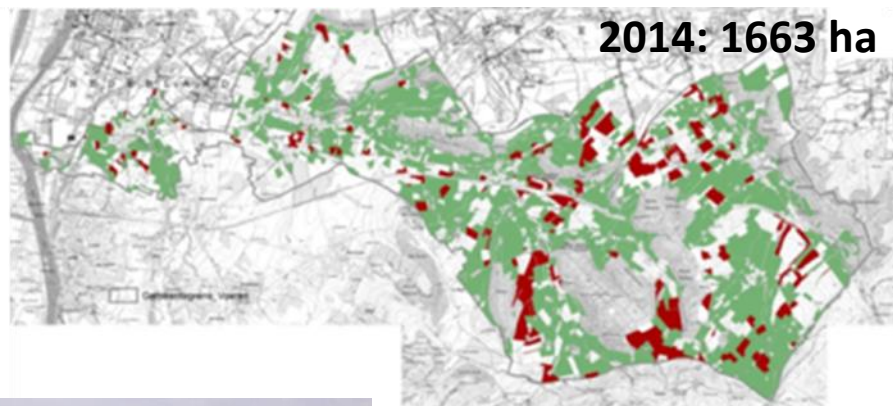
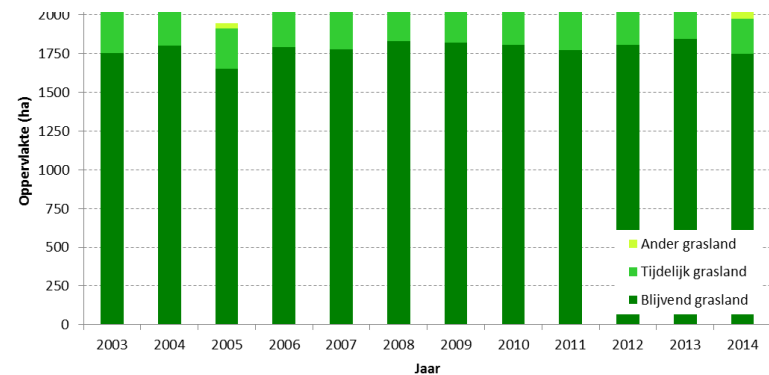
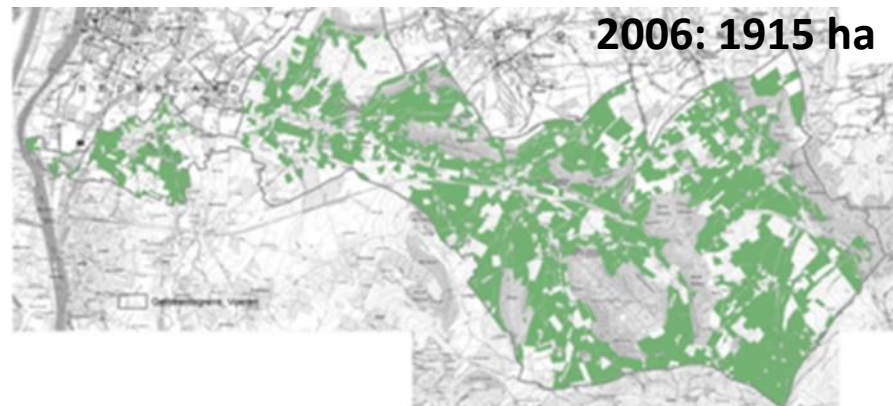
Ruimtelijke bestemmingen	Oppervlakte (ha)	Relatief aandeel (%)
Landbouw	3563.3	70.50%
Natuur	1218.0	24.10%
Wonen	163.6	3.20%
Parken	44.0	0.90%
Industriële en commerciële ruimte	23.9	0.50%
Recreatieve bestemmingen	17.8	0.40%
Openbaar nut	19.7	0.40%
Buffergebieden	2.7	0.10%
Autostrade	1.2	0.0x%

Landgebruik	Oppervlakte (ha)	Relatief aandeel (%)
Landbouw	3318	66%
Bos	891	18%
Wonen	462	9%
Ander groen	182	4%
Halfnatuurlijk grasland	147	3%
Water	18	0,4%
Heide	7	0,1%
Moeras	1	0,02%

Belangrijke rol voor landbouw als grootste ruimtegebruiker

- Natuurlijke oplossingen voor realisatie van milieu, natuur en klimaatdoelen
- Nood aan ruimte voor water

LANDGEBRUIK EN KLIMAAT: GRASLANDEN

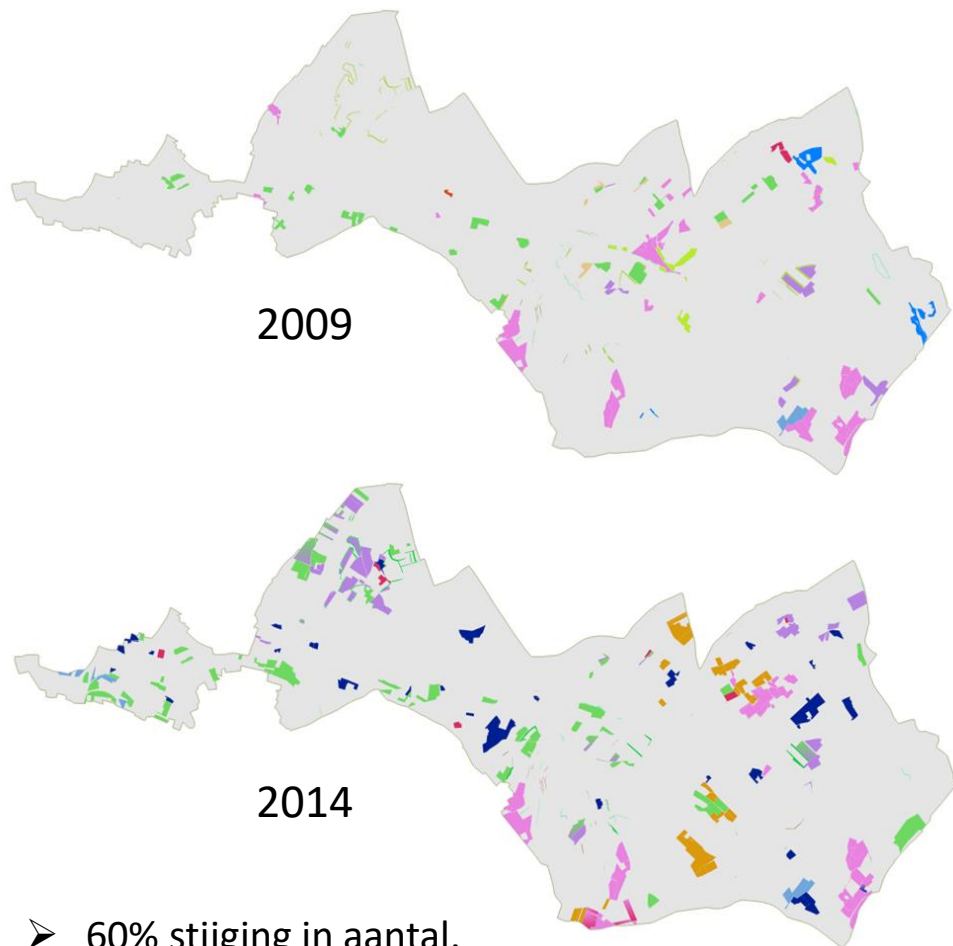
Bron: Landbouwpercelen

Bron: BWK

LANDSCHAP EN KLIMAAT: BEHEERSOVEREENKOMSTEN

- 60% stijging in aantal.
- Stijgers: BO Groenbedekking, niet-kerende bodembewerking, hoogstam en onderhoud KLE
- Dalers: BO Biologische productiemethoden

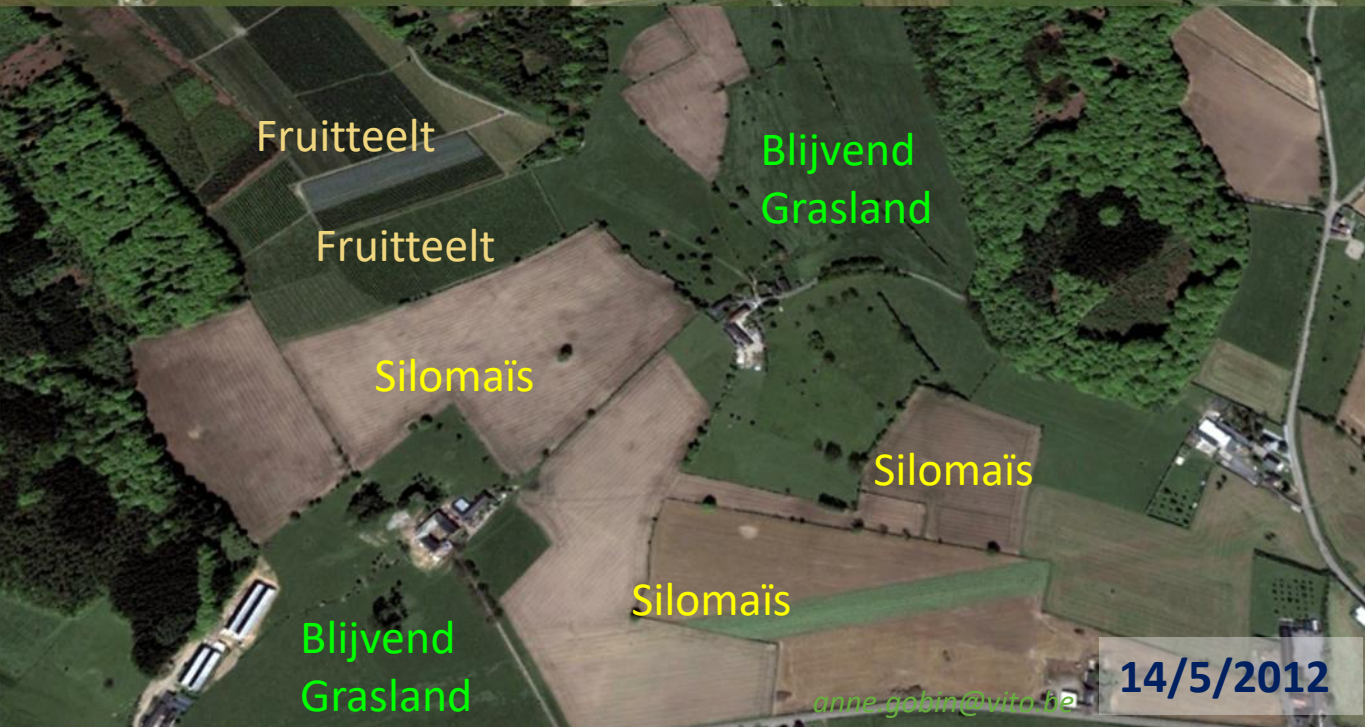

BO & VLIF!
Belangrijke beleidsinstrumenten

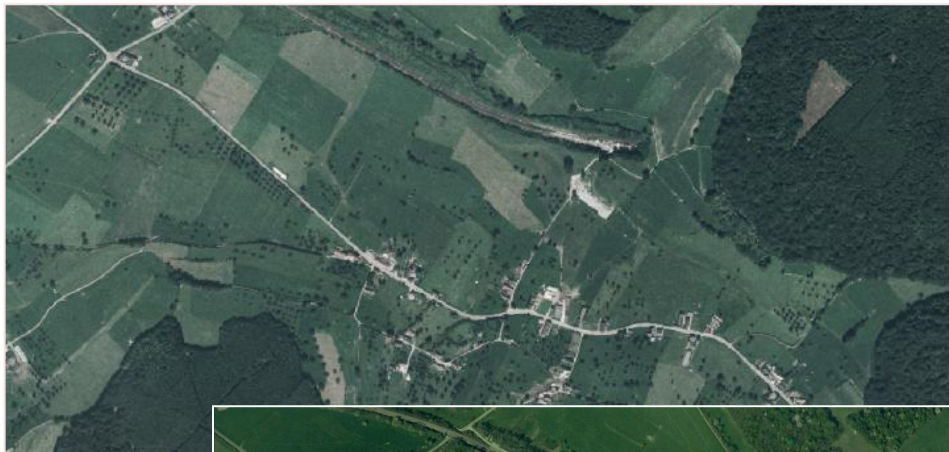
Remote Sensing

Landschapspatroon van weiden, akkers en kleine landschapselementen

*Evidentie van veranderingen die de perceptie van **verdwijende** graslanden en kleine landschapselementen staaft*

LANDSCHAP EN KLIMAAT: LANDSCHAPSVERANDERINGEN

12/4/1982

30/4/2007

25/4/2014

***Akkers worden groter
KLEs verdwijnen***

LANDSCHAP EN NATUUR: GROEN IN HET LANDSCHAP

27/9/2015

Monitoring is belangrijk; dat kan dmv remote sensing

LANDSCHAP EN NATUUR: GROEN IN HET LANDSCHAP

*Monitoring is belangrijk; dat kan dmv remote sensing
Weet wat je ziet: blijvende of tijdelijke veranderingen?*

CONCLUSIES

- **Klimaat en klimaatuitdagingen:** De toekomst is nu!
- **De koolstof- en de watercyclus** ~ veld tot landschapschaal
  - Bodemzorg: koolstofvastlegging, waterhuishouding
  - Graslanden (vooral soortenrijke):
    - een uitstekende buffer tegen de impact van extreme weersomstandigheden
    - realisatie van de no-debit rule!
- **Landgebruik- en landgebruiksveranderingen** ~ landschap tot regionale schaal

- Rol van landbouw als grote ruimtegebruiker
- Ruimte voor water + ontharding
  - => ruimte voor grasland
- Landschapszorg:
  - agro-milieuklimaatmaatregelen
- Belang van beleid en realisatie ervan
  - Unieke situatie: NGOs, beleid, kennisinstituten => Landschapszorg

Historische en permanente soortenrijke graslanden zijn erg belangrijk om klimaatweerbaarheid van het landschap te verhogen.

Hartelijk dank voor uw aandacht

HET BELANG VAN HISTORISCH GRASLAND IN HET KADER VAN DE KLIMAATUITDAGINGEN

Anne Gobin

*Faculty of Bio-Science Engineering
Department of Earth & Environmental Sciences*

KU LEUVEN

Remote Sensing Unit

anne.gobin@vito.be